

O Editce a Tereze

Každým dětstvím prochází tolik cest a cestiček, někdy už je pro samou dospělost ani nevidíme, někdy zapomínáme na jejich význam, a někdy se za ně tak stydíme, že jsme je nechali zarůst trním hustějším než šípkovým.

Jedna z takových byla cesta za mámou do práce. Pracovala za městem na vrchu, kterému se říkalo Strážný, opatrovala tam děti, o které se nikdo nechtěl nebo nemohl starat. A já jsem za ní chodívala, už někdy od druhé třídy, odpoledne po škole a o víkendech, pěkně z domu kousek hlavní třídou, pak podlouhým přes náměstí s krásným morovým sloupem, a za náměstím najednou úplně jiným světem, uličkami s cikánskými domky. Bydleli tam většinou potomci pramáti Morové, s jiskrnými očima a s talentem k ležérnímu posedávání na lavičkách a židlích před domky. Za teplých odpolední muži a chlapci mívali na klíně kytaru a ženy pestré šatové zástěry bez rukávů a všichni měli v ruce cigaretu a plno hlučného smíchu okolo sebe.

Z jednoho z těch domků začala brzo vybíhat malá cikánská holka, mohla být tak o rok dva starší než já, vždycky mi mávala a časem se připojila a šla kus cesty se mnou, dolů z kopce, až za potok, na plac před sokolovnou, kde dvakrát do roka stávaly houpačky, kolotoče i střelnice. To jsem bývala docela ráda, že šla se mnou, neděsili mě cikáni, vážně popíjející na ulici pivo z bandasek, ale muselo se jít kolem domu, kde byl zavřený (pokud nebyl zavřený zrovna někde úplně jinde) mládenec, který čekával na osvětlené verandě na dívky a ženy odcházející ze cvičení v sokolovně a ukazoval jim jako nějaký transparent sám sebe; někdy stával i na ulici, a jeho drobná maminka ho strkanci, fackami a slzami zaháněla domů.

Ta cikánská holka, co se jmenovala Tereza, se mnou mluvila vždycky zdvořile, líbilo se jí moje oblečení, boty, i jméno, říkala mi vždycky Alenko, a taky se jí líbily moje jedničky na vysvědčení, když jsem ho nesla ukázat mámě do práce, ona byla už třetím rokem v první třídě, a chystala se jít po prázdninách do úplně zvláštní školy.

Když už jsme spolu takhle nějaký čas chodívaly od náměstí až dolů, pod druhý kopec, na který

jsem už stoupala vždycky sama, zeptala se mě Tereza, jestli mám panenku. Samosebou jsem ji měla, a hned několik, velikánskou chodící, mrkací a plačící panenku, těžkou a vlastně nehezkou, ani se s ní nedalo moc hrát, milovaného medvídka Otíka v hnědých kalhotách s kšandami, a pak taky Editky, dvě nebo tři. To byly takové panenky, možná tak třicet centimetrů vysoké, celé gumové, s modrýma nebo hnědýma očima, na hlavě gumové kudrlinky, teprve později se začaly Editky dělat i se silonovými krátkými vlásky. Tyhle panenky se u mě vždycky tak jmenovaly, zrovna jako se ty malé, taky gumové, s očima jen namalovanými a s naznačeným kohoutem na hlavě, jmenovaly vždycky Zuzanky.

Vyprávěla jsem Tereze o Editkách a ona mě poprosila, abych příště jednu z nich vzala s sebou, a když jsem to udělala, tleskala rukama a točila se ulicí na hubených nohou dokola, a pak Editku držela za jednu ruku a já za druhou, takhle jsme šly z toho kopce, a pak jsem jí půjčila panenku docela, a Tereza ji houpala a tiskla k sobě a usmívala se na ni.

Dva tři roky se mnou takhle Tereza chodívala, se mnou a s Editkou, ale pak ... Někdo mě viděl, s Terezou mě viděl v těch spodních uličkách pod náměstím, kde začínalo a končilo maloměstské korzo, a já jsem neunesla ty dětsky kruté poznámky o špinavých cikánech a jejich kamarádkách, a příště už jsem šla bez Editky, a hlavně jinou cestou, od našeho domu kousek vlevo, a pak dolů, kolem starého pivovaru, až k potoku mezi dvěma svahy, spodem jsem šla k sokolovně a pak svahem Strážného vrchu, úplně mimo cikánské uličky.

Jen trochu zbabělosti a povýšenosti stačilo. Jen jít o pár ulic vedle, a zmizel mi celý svět. A nakonec zmizel všem, šlo to náhle ráz na ráz, všechny cikány bydlící pod náměstím vystěhovali do přilehlé vesnice, až úplně na konec vsi, vlastně skoro k hranici, do nikam. Jejich domky zbourali a na svah pod náměstím s podloubím postavili celé řady paneláků.

Baba Morová, která denně vymetala naši špínu z města, se stěhování ani nedočkala. Tak dlouho stála ve dveřích svého domku, lamentovala a křičela česko-cikánsky na nějakou sociální pracovníci, až se jí z toho zastavilo srdce. Tlustého pana Šidélka, jejího nezdárného vnuka, jsem už taky ve městě nikdy nepotkala, prý to na něj bylo daleko. Ani Terezu jsem už neviděla, mnoho let.

Až potom, co jsem se přestěhovala do jednoho z těch paneláků, do toho, co stál na místě jejího domku. To jsem jí zase vídávala, navečer, jak objímá hubenými rukama Editku a na našem balkónu se s ní točí do kolečka dokola.

(Zvířetník na Neviditelném psu, 5.4.2007)

http://neviditelnypes.lidovky.cz/cloveciny-blues-ukrizovaneho-mesta-o-editce-a-tereze-pc7-/p_zviretnik.asp?c=A070401_230307_p_zviretnik_dru